

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри

обліку і бізнес-консалтингу

Протокол № 16 від 30 серпня 2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ
ПІДПРИЄМСТВА**

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	Всі
Спеціальність	Всі
Освітній рівень	Третій (освітньо - науковий)
Освітня програма	Всі

Статус дисципліни

Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова

українська

Розробник:

д.е.н,

професор

Підписано КЕП

СВІТЛАНА ЛАБУНСЬКА

Завідувач кафедри

обліку і бізнес-консалтингу

АНДРІЙ ПИЛИПЕНКО

**Харків
2025**

ВСТУП

В процесі підготовки дисертаційної роботи здобувачі третього освітньо-наукового рівня стикаються з проблемою визначення оптимального розміру витрат господарчої діяльності для розробки пропозицій спрямованих на підвищення ефективності ведення бізнесу. Саме це обумовлює необхідність розуміння обліково-аналітичної інформації та фінансової звітності підприємства для здійснення обґрунтованого обстеження результатів та розробки пропозицій щодо вдосконалення діяльності суб'єктів господарювання.

Створення відповідної інформаційної основи, що формується на реальних облікових даних та показниках фінансової звітності підприємств є необхідною умовою для вирішення економічних, соціальних та управлінських проблем, що становлять мету написання дисертаційної роботи.

Навчальна дисципліна *«Управління витратами в системі менеджменту підприємства»*, що вивчає методологію та методику побудови ефективної системи управління витратами на підприємстві, забезпечує формування компетентностей та практичних щодо застосування облікової інформації для обґрунтування управлінських рішень суб'єктами господарювання.

В ході вивчення дисципліни розглядаються питання щодо функцій управлінського обліку в системі менеджменту підприємства, за кожним етапом розвитку системи менеджменту на основі застосування функціонального підходу. Задля ефективного застосування в системі менеджменту, в ході вивчення дисципліни розглядаються питання щодо уточнення класифікація витрат операційної діяльності з метою управління, планування та оцінки, особливості обліку витрат підприємства за центрами виникнення та відповідальності, обліку прямих витрат на калькуляційну одиницю згідно з МСФЗ та НП(С)БО.

Окремі теми дисципліни присвячено вивченню питань побудови облікової політики підприємства, що здатна задовольнити інформаційні потреби системи менеджменту, щодо виникнення «слабких сигналів» за різних систем калькулювання та управління витратами, розглядаються особливості побудови, переваги та недоліки використання систем DIREKT-COSTING, ABSORPTION COSTING та STANDART COSTING.

В ході набуття знань з освітньої компоненти *«Управління витратами в системі менеджменту підприємства»* особливу увагу приділено проблематиці організації системи бюджетування та контролю за процесом управління витратами на підставі гнучкого бюджетування, розглянуто особливості складання головного (основного) кошторису витрат підприємства за різними системами калькулювання, етапи складання бюджетів, види операційних та фінансових бюджетів.

Окремі теми освітньої компоненти присвячено визначенню методичних підходів до формування підґрунтя для прийняття довгострокових інвестиційних рішень, питанням особливостей організації управлінського обліку в межах проектного менеджменту.

Метою навчальної дисципліни «Управління витратами в системі менеджменту підприємства» є отримання знань та практичних навичок щодо управління витратами в процесі прийняття обґрунтованих бізнес-рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності підприємства **Завданням навчальної дисципліни є:**

- вивчення та опанування спеціальним інструментарієм та методологією ідентифікації, оцінки та калькулювання витрат підприємства, що дозволяє будувати системи калькулювання та управління витратами в залежності від оперативних цілей та стратегічного спрямування розвитку бізнесу, з урахуванням конкурентних позицій підприємства;

- набуття навичок гнучкого бюджетування для забезпечення інформаційної підтримки управління за слабкими сигналами;

- формування навичок оцінки конкурентної переваги підприємства за рахунок аналізу способів скорочення витрат та / або підвищення ступеня диференційованості продукції компанії за допомогою використання зв'язків у ланцюжку цінності і оптимізації факторів витрат;

- визначення залежності між побудованою системою управління витратами і стратегічною метою, обраною компанією;

- набуття навичок оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проєктів в коротко та довгостроковій перспективі.

Об'єктом навчальної дисципліни є формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами діяльності підприємства.

Предметом навчальної дисципліни є оптимізація витрат господарської діяльності підприємства та інформаційна підтримка забезпечення ефективного розвитку підприємства у перспективі.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Аналізувати і прогнозувати соціо-економічні явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок розвитку економічних систем	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу та проведення наукових досліджень на відповідному рівні
Формувати основні зони уваги при визначенні вимог до предметної області дисертаційної роботи	Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження розвитку соціо-економічних систем будь-якого рівня на підставі аналізу облікових даних та загальної динаміки зміни економічних показників підприємства, використовуючи сучасні наукові інструменти знання щодо досліджуваної проблеми.

Демонструвати здатність застосування контрольної аналітичної інформації відповідно до потреб системи менеджменту, визначених корпоративною архітектурою підприємств.	Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з організації управління витратами діяльності суб'єктів бізнесу та прогнозувати результати діяльності підприємств.
Формувати інформаційну систему для забезпечення управління за слабкими сигналами в системі менеджменту підприємства	Вміти впроваджувати наскрізну систему бюджетування діяльності суб'єктів господарювання
Розуміти загальні підходи до управління витратами підприємства	Обирати відповідно до системи менеджменту систему управління витратами підприємства
Вміти приймати економічно обґрунтовані рішення щодо впровадження інвестиційних проектів підприємства	Оцінювати інвестиційну привабливість проектів за допомогою дисконтних та недисконтних методів оцінки

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Застосування обліково-аналітичної інформації для обґрунтування прийняття управлінських рішень

Тема 1. Обліково-аналітичний супровід процесу управління витратами

1.1 Розвиток управлінського обліку як підсистеми менеджменту підприємства.

Сутність, зміст, призначення та принципи управлінського обліку. Етапи розвитку управлінського обліку. Функціональні можливості управлінського обліку за етапами розвитку. Управлінський облік як підсистема бухгалтерського обліку та системи менеджменту підприємства.

1.2 Основні принципи та підходи до побудови управлінського обліку як гнучкої інформаційної системи.

Вимоги до організації облікової політики як інформаційного підґрунтя функціонування системи менеджменту. Взаємо обумовленість побудови та організації управлінського обліку та системи менеджменту підприємства.

1.3 Роль бухгалтера в управлінському процесі. Відповідальність за аналіз результатів діяльності

Елементи управлінського процесу, роль та відповідальність бухгалтерів з управлінського обліку підчас прийняття управлінських рішень в системі менеджменту підприємства.

Тема 2. Загальні підходи до класифікації та аналіз поведінки витрат господарської діяльності підприємства

2.1. Класифікації витрат підприємства з метою їх оцінки в процесі господарської діяльності підприємства.

Основні напрями класифікації, їх ознаки та мета угруповання витрат. Розмежування витрат на прямі та непрямі по відношенню до доходу

2.2.Класифікація витрат для управління процесом їх накопичення, оцінки фінансового результату діяльності підприємства та співставлення центрів доходів та витрат.

Обліково-аналітична база для визначення ефективності діяльності центрів відповідальності.

2.3 Основні методи побудови «функції витрат».

Переваги та обмеженість застосування бухгалтерського методу, ABC методу, методу «вищої - нижчої» точки та візуального пристосування.

Тема 3. Управління витратами операційної діяльності підприємства

3.1 Облікове-аналітичне забезпечення управління прямими матеріальними витратами

Методи списання запасів для оцінки матеріальних витрат. Оптимізація прямих матеріальних витрат. Розрахунок економічно обґрунтованого розміру замовлень (EOQ).

3.2 Формування витрат на оплату праці

Сучасні системи управління витратами на оплату праці . Вибір сучасних систем стимулювання праці на підставі застосування стратегії Win-Win.

3.3 Особливості калькулювання та управління загальновиробничими витратами (ЗВВ)

Змінні та постійні ЗВВ. Розподілені та фактичні ЗВВ. Методи розподілу ЗВВ у фінансовому обліку та розподіл витрат з метою управління.

3.4 Витрати періоду

Класифікація витрат періоду, Формування інших витрат операційної діяльності. Умови фінансування витрат періоду.

Тема 4. Особливості побудови різних калькуляційних систем управління витратами з метою ідентифікації та оцінки об'єкту управлінського впливу

4.1. Особливості формування облікової політика та загальна характеристика системи калькулювання на замовлення.

Елементи облікової політики підприємства щодо виробничих витрат. Порядок побудови та критерії суттєвості облікової політики. Обґрунтування порядку розподілу виробничих накладних витрат між видами продукції (робіт, послуг) при позаомовному калькулюванні в системі управлінського обліку.

4.2. Фактичне та нормальне калькулювання витрат на одиницю продукції.

Способи та методи калькулювання. Нормативний метод та нормальне калькулювання. Оцінка та ідентифікація калькуляційної одиниці в ситемі обліку та під час розробки бізнес-планів.

4.3. Основні відмінності в оцінці запасів та витрат (за МСФЗ та НП(С)БО) в попроцесній системі калькулювання.

Загальна характеристика системи попроцесного калькулювання. Підходи до визначення та розрахунку еквівалентних одиниць виробленої продукції, що застосовуються у світовій практиці. Визначення еквівалентних одиниць продукції за різними методами оцінки запасів.

Змістовий модуль 2. Застосування систем управління витратами господарської діяльності за різних форм організації процесу управління та цілей менеджменту підприємства

Тема 5. CVP- аналіз, як інструмент оцінки та прогнозування умов безбиткової діяльності підприємства

5.1. Особливості прийняття управлінських рішень на підставі формування показників маржинальності.

Ціль, методи та основні припущення CVP-аналізу. Маржинальний дохід, точка безбитковості, запас міцності операційний важіль.

5.2. Аналіз еластичності прибутку до мінливості витрат, ціни та обсягу продажів.

Особливості прийняття рішень на основі аналізу структури витрат. Оцінка можливості цінової конкуренції.

Тема 6. Особливості побудови та використання системи управління витратами підприємства за змінною складовою (DIRECT-COSTING)

6.1. Маржинальний підхід в оцінці витрат діяльності підприємства для визначення фінансового результату в системі управління за змінними витратами.

Організація відокремленого обліку постійних та змінних витрат як головний елемент системи DIRECT-COSTING

6.2. Маржинальний дохід та операційний прибуток, як ключові фінансові показники в системі менеджменту підприємства.

Формування основних показників стратегічного та оперативного рівня в системі менеджменту на основі маржинального підходу. Пропорційне калькулювання.

6.3. Переваги та недоліки використання системи DIRECT-COSTING.

Маржинальний аналіз як перевага використання системи DIRECT-COSTING. Обмеженість застосування системи для оцінки вартості запасів та формування фінансової звітності.

Тема 7. Особливості побудови та використання системи управління повними витратами підприємства (система ABSORPTION COSTING)

7.1. Особливості складання управлінської звітності в системі ABSORPTION COSTING.

Основні «оптики» системи. Особливості оцінки калькуляційної одиниці з використанням методу повного поглинання витрат та порядок формування фінансового результату.

7.2. Переваги та недоліки використання системи ABSORPTION COSTING.

Кореспонденція загальних показників управлінської та фінансової звітності. Сфери застосування ABSORPTION COSTING під час прийняття управлінських рішень.

Тема 8. Особливості побудови та використання системи управління відхиленнями фактичних витрат від стандартних (система STANDART COSTING)

8.1 Особливості підходів щодо унормування змінних та постійних витрат.

Принципи побудови нормативної бази витрат: за операціями, функціональним змістом та підрозділами.

8.2 Розробка первинних документів, що дозволяють оперативно калькулювати фактичні витрати, за операціями, функціональним змістом та підрозділами.

Лімітно - замовні картки . Вимоги на додатковий відпуск матеріалів. Табелі робочого часу, відомості з нарахування заробітної плати . Наряд-замовлення. Картки витрат на замовлення. Розробні таблиці витрат.

8.3 Методи нормального калькулювання.

Розподіл відхилень фактичних витрат від стандартних за об'єктами калькулювання, особливості застосування НП(С)БО та МСФЗ.

Змістовий модуль 3. Використання гнучкого бюджетування, як інформаційної основи, для організації «управління за слабкими сигналами» в системі менеджменту підприємства. Стратегічний управлінський облік.

Тема 9. Особливості складання головного (основного) кошторису витрат підприємства за різними системами калькулювання

9.1. Сутність та функції бюджетування.

Організація бюджетування як сумісного процесу функціонування системи менеджменту та облікової системи підприємства. Принципи впровадження бюджетування: розробка бюджетів; перевірка виконання бюджетів; корегування бюджетів підприємства.

9.2. Етапи складання бюджетів. Види операційних та фінансових бюджетів.

Формування бюджету (кошторису) доходів (продажів). Формування виробничого бюджету (кошторису) випуску в натуральних вимірниках. Розробка бюджету (кошторису) використання основних матеріалів (сировини, комплектуючих тощо) і бюджету (кошторису) придбання (бюджету придбання) основних матеріалів (сировини, комплектуючих тощо). Розробка

бюджету (кошторису) трудових витрат. Бюджет виробничої собівартості. Бюджет загальних витрат на реалізацію продукції. Бюджет загальних операційних та адміністративних. Складання фінансових бюджетів та бюджету капітальних вкладень підприємства.

9.3. Особливості бюджетування при маржинальному підході до оцінки витрат та за умов оцінки повних витрат

Переваги та недоліки бюджетування витрат в системах **DIRECT-COSTING** та **ABSORPTION COSTING**.

Тема 10. Організація контролю виконання бюджетів витрат. Управління за «слабкими сигналами»

10.1. Організація та принципи ефективного функціонування підсистеми бюджетного контролю в загальній системі менеджменту підприємства.

Складання зведеного бюджетного балансу. Розробка прогнозного звіту про прибутки та збитки. Методики визначення взаємоузгодженої та взаємо поєднання бюджетів

10.2. Особливості складання та переваги використання гнучких бюджетів для планування та контролю за витратами підприємства.

Сутність гнучкого бюджету (кошторису), його відмінності від основного статичного бюджету. Переваги використання гнучких бюджетів у порівнянні зі статичними бюджетами. Впровадження управлінського впливу за «слабкими сигналами».

10.3. Контроль за виконанням бюджетів та аналіз відхилень фактичних витрат від стандартних (бюджетних) з використанням системи контрольних рахунків в обліковій політиці підприємства.

Організаційна схема обліку відхилень. Причини несприятливих відхилень. Компенсуючі відхилення.

Тема 11. Стратегічний облік, як інформаційна основа прийняття довгострокових інвестиційних рішень системою менеджменту підприємства. Особливості управління витратами в межах проектного менеджменту

11.1. Процеси управління вартістю проекту та методи розрахунку вартості проекту.

Організаційні основи управління проектами. Особливості побудови облікової політики. Механізм здійснення проектного фінансування. Ресурсне планування проектних витрат

11.2 Проектне фінансування Недисконтовані та дисконтні методи оцінки довгострокових капітальних інвестицій

Недисконтовані методи оцінки інвестицій: метод окупності капітальних витрат і період окупності; обліковий коефіцієнт окупності. Дисконтування грошового потоку. Внутрішня ставка доходності (IRR). Чиста приведена

вартість капіталовкладень (NPV). Інвестиційні рішення в умовах невизначеності

11.3 Прийняття рішень стосовно ціноутворення.

Методи ціноутворення. Трансфертні ціни та трансферне калькулювання. Маржинальне калькулювання ціни продукту. Оцінка та ідентифікація повних витрат на продукт.

Перелік практичних завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Обліково-аналітичний супровід процесу управління витратами	<i>Практичне завдання №1.</i> Організація обліково-аналітичного забезпечення процесу управління витратами
Тема 2. Загальні підходи до класифікації та аналіз поведінки витрат господарської діяльності підприємства	<i>Практичне завдання №2..</i> Застосування ABC-методу в класифікації витрат суб'єкту господарювання. Облік витрат за видами діяльності
Тема 3. Управління витратами операційної діяльності підприємства	<i>Практичне завдання № 3</i> Застосування процедур розподілу загальновиробничих витрат як об'єктів управлінського впливу .
Тема 4. Особливості побудови різних калькуляційних систем управління витратами з метою ідентифікації та оцінки об'єкту управлінського впливу	<i>Практичне завдання № 4</i> Особливості калькулювання собівартості одиниці продукції, практичний приклад
Тема 5. CVP- аналіз, як інструмент оцінки та прогнозування умов беззбитковості діяльності підприємства	<i>Практичне завдання № 5</i> Визначення умов рівня витрат для досягнення точки беззбитковості . Формування рішення про прийняття спецзамовлення
Тема 6. Особливості побудови та використання системи управління витратами підприємства за змінною складовою (DIRECT-COSTING)	<i>Практичне завдання № 6-7</i> Порівняння визначення фінансового результату та особливості складання звітності за різних систем управління витратами
Тема 7. Особливості побудови та використання системи управління повними витратами підприємства (система ABSORPTION COSTING)	
Тема 8. Особливості побудови та використання системи управління відхиленнями фактичних витрат від стандартних (система STANDART COSTING)	<i>Практичне завдання № 8</i> Побудова управлінської звітності за стандартними витратами. Складання бюджетів

Тема 9. Особливості складання головного (основного) кошторису витрат підприємства за різними системами калькулювання	
Тема 10. Організація контролю виконання бюджетів витрат. Управління за «слабкими сигналами»	<i>Практична завдання № 9</i> Оцінки відхилень та підготовки інформації щодо організації управління за «слабкими сигналами»
Тема 11. Стратегічний облік, як інформаційна основа прийняття довгострокових інвестиційних рішень системою менеджменту підприємства. Особливості управління витратами в межах проектного менеджменту	<i>Практична завдання № 10</i> Методи розрахунку вартості проекту та прийняття рішень в процесі управління вартістю проекту

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Обліково-аналітичний супровід процесу управління витратами	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення особливостей формування системи управлінського обліку у відповідності до особливостей системи менеджменту підприємства.
Тема 2. Загальні підходи до класифікації та аналіз поведінки витрат господарської діяльності підприємств	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення напрямків класифікації витрат з метою калькулювання, управління та контролю. <i>Домашнє завдання 1</i> Оцінка центрів діяльності та центрів відповідальності підприємств
Тема 3. Управління витратами операційної діяльності підприємства	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення відображення браку та втрат підприємства в системах фінансового, управлінського та податкового обліку. Розуміння неминучого браку.
Тема 4. Особливості побудови різних калькуляційних систем управління витратами з метою ідентифікації та оцінки об'єкту управлінського впливу	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення видів калькуляцій, способів та методів калькулювання витрат.
Тема 5. CVP- аналіз, як інструмент оцінки та прогнозування умов беззбиткової діяльності підприємства	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення можливостей застосування CVP-аналізу для прогнозування оперативного та стратегічного розвитку підприємства. <i>Домашнє завдання 2</i> Пропорційне калькулювання на підставі показників

	фінансової та управлінської фінансової звітності
Тема 6. Особливості побудови та використання системи управління витратами підприємства за змінною складовою (DIREKT-COSTING)	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення вимог до складання управлінської звітності в системі DIREKT-COSTING.
Тема 7. Особливості побудови та використання системи управління повними витратами підприємства (система ABSORPTION COSTING)	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення вимог до складання управлінської звітності в системі ABSORPTION COSTING
Тема 8. Особливості побудови та використання системи управління відхиленнями фактичних витрат від стандартних (система STANDART COSTING)	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення вимог до складання управлінської звітності в системі STANDART COSTING.
Тема 9 Особливості складання головного (основного) кошторису витрат підприємства за різними системами калькулювання	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення видів бюджетів. <i>Домашнє завдання 3.</i> Розробка повного бюджетного циклу витрат та доходів підприємства
Тема 10. Організація контролю виконання бюджетів витрат. Управління за «слабкими сигналами»	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення розрахунку всіх видів відхилень фактичних витрат від бюджетних.
Тема 11. Стратегічний облік, як інформаційна основа прийняття довгострокових інвестиційних рішень системою менеджменту підприємства. Особливості управління витратами в межах проектного менеджменту	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення методів дисконтної та недисконтної оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проектів підприємства. <i>Домашнє завдання 4,</i> Розрахунок внутрішньої норми доходності (IRR) під час обрання проектів для інвестування
Написання статті/Есе за обраною темою	Орієнтовні теми статті або есе*: 1. Особливості організації управлінського обліку в умовах проектного менеджменту 2. Дисконтні та недисконтні методи оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проектів 3. Управління нематеріальними активами, як драйвером сучасного розвитку підприємства 4. Сучасні системи управління запасами підприємства: переваги та недоліки 5. Формування та взаємоузгодження центрів витрат та центрів прибутку підприємства *Підготовка статті /або есе з презентацією здійснюється за темою погодженою здобувачем із викладачем курсу та має відображувати застосування матеріалу навчальної дисципліни під час підготовки дисертаційної роботи здобувачем

Кількість годин лекційних, практичних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (проблемні) лекції: Теми 2, 3, 5, лекції-візуалізації: Теми 4, 6, 7,8 лекції-консультації: Теми 9, 10, 11, лекція-провокація: Тема1.

Наочні (демонстрації) Тема 1-11.

Практичні (практична робота (Тема 1-11), есе (Тема 11), кейс-метод (Тема 3,4,5,8,9,11)).

Під час проведення лекційних та практичних занять використовуються: проблемне викладання, частково-пошуковий та дослідницький методи викладання.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів. Для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Відповідна структура поточного контролю наведена в табл.4.

Таблиця 4

Загальна таблиця балів за виконання завдань за навчальною дисципліною:

Види навчальних занять	Максимальна кількість балів
Практичні заняття	45
Письмова контрольна робота	15
Самостійна робота (домашні завдання)	20
Есе (стаття)	20

Оцінювання знань здобувачів під час практичних завдань, контрольних робіт, самостійної роботи (домашні завдання) та виконання індивідуального завдання (есе/стаття) проводиться за такими критеріями*:

Практичні завдання 1,2,3,4,5,6-7,8,9,10 (5 балів за кожне завдання):

1 – присутність на практичному занятті під час групового виконання ;

2 – завдання виконано з суттєвими помилками та здано без захисту;

3 – завдання виконано вірно, але з незначними помилками та здано без

захисту;

4 – завдання виконано вірно, але здано без захисту;

5- завдання виконано вірно та захист звіту відповідно до графіку навчального процесу.

Контрольні роботи :

Контрольна робота 1 містить *п'ять тестів* та одну задачу:

Кожен із п'яти тестів оцінюється по 1 балу.

Загальна максимальна оцінка за тести-5 балів.

Задача оцінюється максимально в 10 балів:

30% правильних відповідей – 1 бал;

50%-80% правильних відповідей –2 бали;

90-100% правильних відповідей – 3 бали.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться *у формі заліку*.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

- для дисциплін з формою семестрового контролю залік
- сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К. ЦНЛ.2020. 534с.
2. Гуцаленко Л. Управлінський облік: навчальний посібник. К.ЦНЛ. 2020. 370с.
3. Лабунська С. В. Управлінський облік: навчальний посібник / С. В. Лабунська, Л. В. Безкоровайна. Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 352 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/15702>
4. Управлінський облік: навчальний посібник /Вдовічен, А.А., Маначинська, Ю.А., Багрій, К. Л. [та ін.]: за заг ред Ю.А. Маначинської, Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ. Чернівці, 2022. 230 с.
5. Управлінський облік : підручник/ О.В.Фоміна, О.А. Мошковська , О.О. Августова [та ін.]: за заг. Ред. О. В. Фоміної. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 228 с.
6. Стратегічний менеджмент: підручник./ О.М.Сумець.– Харків : ХНУВС, 2021. – 208 с. Харків: ХНУВС, 2021. 208 с.

Додаткова

7. Лабунська С.В. Собакар М.В. Визнання внутрішньо генерованого гудвілу як ідентифікатора оцінки нематеріальних активів у системі управлінського обліку підприємства. Бізнес-інформ. Харків, 2022. Вип. 6, С. 64-77.

<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28411>

8. Лабунська С. В. Удосконалення підходу до оцінки взаємозв'язку показників впливу на внутрішньо генерований гудвіл та інвестиційну привабливість підприємства / С. В. Лабунська, М. В. Собакар // Наукові інновації та передові технології. - Київ, 2022. - №. 8(10). - С. 243-257.

<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28410>

9. Пилипенко А. А., Халліфах А.М. Архітектурно-онтологічне моделювання обліково-аналітичного забезпечення менеджменту бізнес-процесів підприємства Бухгалтерський облік як наука: від основ до наукової картини світу : колективна монографія / за заг. ред. В. Я. Плаксієнка. Київ: Центр учбової літератури, 2021. С. 165-182.

<http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28044>

10. Labunska S. The role of internally generated goodwill in choosing areas and objects of investment./ S.Labunska, L. Cibák, M. Sidak and M.Sobakar // Investment Management and Financial Innovations.-2023.-Vol. 20.-No.2.-P.215-231. Режим доступу:

https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/18222/IMFI_2023_02_Labunska.pdf (SCOPUS, Open -Access journal)

11. Labunska, S., Pylypenko, A., Sobakar, M., Filipová, L., Hajnišová, Enterprises' innovative activity management oriented market value increase. Entrepreneurship and Sustainability 2024.11(3).P.238-245. [https://doi.org/10.9770/jesi.2024.11.3\(16\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2024.11.3(16)) (WOS, Open-Access journal)

12. Masschelein, St. Principles of strategic management accounting, University of

Western Australia. 2024.181p. <https://oercollective.caul.edu.au/principles-strategic-management-accounting/front-matter/introduction/>

13. Clarke, B., Collier, P., Munir, R., Oliver, G., Robinson, P., Steenkamp, N., & Zwikaël, O. Strategic Management Accounting: CPA Program. (3rd (Enhanced) ed.) CPA Australia. 2020. 452p.

<https://researchers.mq.edu.au/en/publications/strategic-management-accounting-cpa-program-2/>

14. Leto L., Integrating Change Management and Management Accounting Change: New Perspectives on Performance Measurement Systems Implementation. Switzerland: Springer, 2025. 237 p. <https://link.springer.com/book/9783031843860>

15. Bauer, P. (2024). Cost and Finance. In: A Comprehensive Project Management Guide. Management for Professionals. Springer, Cham. 2024, 223-239. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-68252-0_15

Інформаційні ресурси:

17. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. [Електронний

ресурс] Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон

України

від 16.07.99 № 996-XIV зі змінами та доповненнями.[Електронний ресурс]

Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

19.CIMA- The Chartered Institute of Management Accountants // <http://www.cimaglobal.com>.

20. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С.Кузнеця

[Електронний ресурс]- Режим доступу :

<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5541>

21. Міністерство фінансів України URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/>

22. Global Management Accounting Principles [Електронний ресурс]. Режим доступу: global-management-accounting-principles.pdf (cgma.org)